

ΛΟΓΓΟΣ ΠΕΡΙ ΔΑΦΝΙΝ ΚΑΙ ΧΛΟΗΝ

På øen Lesbos var der engang en hyrde og hyrdinde. Han hed Dafnis, Chloe var hendes navn. Dafnis var 15, Chloe 13 år gammel. Det var det første år, de skulle vogte får og geder sammen. Sommeren var hed, fuglene kvidrede, og frugterne modnedes.

Sådan fortæller den senantikke forfatter Longos i sin bukoliske roman fra omkring 200 e.Kr. I det følgende uddrag af første bog er Dafnis og Chloe begyndt at fatte interesse for hinanden.

Ἐξέκαε δὲ αὐτοὺς καὶ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους. Ἦρος ἦν ἤδη τέλη καὶ θέρους ἀρχή, καὶ πάντα ἐν ἀκμῇ· δένδρα ἐν καρποῖς, πεδία ἐν ληϊοῖς. Ἦδεια μὲν τεττίγων ἡχή, γλυκεῖα δὲ ὀπώρας ὀδμή, τερπνὴ δὲ ποιμνίων βληχή. Εἶκασεν ἄν τις καὶ τοὺς ποταμοὺς ἄδειν ἡρέμα ρέοντας καὶ τοὺς ἀνέμους συρίττειν ταῖς πίτυσιν ἐμπνέοντας
5 καὶ τὰ μῆλα ἐρώντα πίπτειν χαμαὶ καὶ τὸν ἥλιον φιλόκαλον ὄντα πάντας ἀποδύειν. Ὁ μὲν δὴ Δάφνις θαλπόμενος τούτοις ἅπασιν εἰς τοὺς ποταμοὺς ἐνέβαινε, καὶ ποτε μὲν ἐλούετο, ποτὲ δὲ καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς ἐνδινεύοντας ἐθήρα· πολλάκις δὲ καὶ ἔπινεν ὡς τὸ ἐνδοθεν καῦμα σβέσων. ...

Τῆς δὲ μεσημβρίας ἐπελθοῦσης ἐγίνετο ἤδη τῶν ὀφθαλμῶν ἄλωσις αὐτοῖς· ἡ
10 μὲν γὰρ γυμνὸν ὀρώσα τὸν Δάφνιν ἐπ' ἄθρου καὶ ἐνέπιπτε τὸ κάλλος, καὶ ἐτήκετο μηδὲν αὐτοῦ μέρος μέμψασθαι δυναμένη· ὁ δὲ ἰδὼν ἐν νεβρίδι καὶ στεφάνῳ πίτυος ὀρέγουσαν τὸν γαυλὸν μίαν ᾤετο τῶν ἐκ τοῦ ἄντρου Νυμφῶν ὄραν. ... Ἦδη ποτὲ καὶ μῆλοις ἀλλήλους ἔβαλον, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀλλήλων ἐκόσμησαν διακρίνοντες τὰς κόμας· καὶ ἡ μὲν εἶκασεν αὐτοῦ τὴν κόμην, ὅτι μέλαινα, μύρτοις, ὁ δὲ μῆλῳ τὸ
15 πρόσωπον αὐτῆς, ὅτι λευκὸν καὶ ἐνερευθὲς ἦν.

Ἐδίδασκεν αὐτὴν καὶ συρίττειν· καὶ ἀρξαμένης ἐμπνεῖν ἀρπάζων τὴν σύριγγα τοῖς χεῖλεσιν αὐτὸς τοὺς καλάμους ἐπέτρεχε· καὶ ἐδόκει μὲν διδάσκειν ἀμαρτάνουσαν, εὐπρεπῶς δὲ διὰ τῆς σύριγγος Χλόην κατεφίλει.

Συρίττοντος δὲ αὐτοῦ μεσημβρινὸν καὶ τῶν ποιμνίων σκιαζομένων ἔλαθεν ἡ
20 Χλόη κατανυστάξασα. Φωράσας τοῦτο ὁ Δάφνις καὶ καταθέμενος τὴν σύριγγα πάσαν αὐτὴν ἔβλεπεν ἀπλήστως οἷα μηδὲν αἰδούμενος, καὶ ἅμα κρύφα ἡρέμα ὑπεφθέγγετο· "οἷοι καθεύδουσιν ὀφθαλμοί, οἷον δὲ ἀποπνεῖ τὸ στόμα· οὐδὲ τὰ μῆλα τοιοῦτον, οὐδὲ αἱ λόχμαι. Ἀλλὰ φιλήσαι δέδοικα· δάκνει τὸ φίλημα τὴν καρδίαν, καὶ ὡσπερ τὸ νέον μέλι μαίνεσθαι ποιεῖ· ὀκνῶ δὲ, μὴ καὶ φιλήσας αὐτὴν ἀφυπνίσω.
25 ..."

Ἐν τοιοῦτοις ὄντος αὐτοῦ λόγοις τέττιξ φεύγων χελιδόνα θηράσαι θέλουσαν κατέπεσεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Χλόης· καὶ ἡ χελιδὼν ἐπομένη τὸν μὲν οὐκ ἐδυνήθη λαβεῖν, ταῖς δὲ πτέρυξιν ἐγγὺς διὰ τὴν δίωξιν γενομένη τῶν παρειῶν αὐτῆς ἤψατο. Ἦ δὲ οὐκ εἰδυῖα τὸ πραχθὲν μέγα βοήσασα τῶν ὕπνων ἐξέθορεν. Ἰδοῦσα δὲ καὶ τὴν
30 χελιδόνα ἔτι πλησίον πετομένην καὶ τὸν Δάφνιν ἐπὶ τῷ δέει γελῶντα τοῦ φόβου μὲν ἐπαύσατο, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ἀπέματτεν ἔτι καθεύδειν θέλοντας. Καὶ ὁ τέττιξ ἐκ τῶν κόλπων ἐπήχησεν ὅμοιον ἰκέτη χάριν ὁμολογοῦντι τῆς σωτηρίας. Πάλιν οὖν ἡ Χλόη μέγα ἐβόησεν, ὁ δὲ Δάφνις ἐγέλασα· καὶ προφάσεως λαβόμενος καθήκεν αὐτῆς εἰς τὰ στέρνα τὰς χεῖρας, καὶ ἐξάγει τὸν βέλτιστον τέττιγα μηδὲ ἐν τῇ δεξιᾷ
35 σιωπῶντα. Ἦ δὲ ἦδετο ἰδοῦσα, καὶ ἐφίλησε λαβούσα, καὶ αὐτῆς ἐνέβαλε τῷ κόλπῳ λαλοῦντα.

(Uddrag af Λόγγου Ποιμενικῶν A, 23-26)

LONGOS: DAFNIS OG CHLOE

Oversættelse:

Også årstiden brændte i dem. Det var allerede sidst på foråret og først på sommeren, og alt stod i fuld pragt: træerne med frugt, sletterne med afgrøder. Cikaderne sang yndigt, sød var frugternes duft, dejlig var fårenes brægen. Det var ganske som om, at også floderne sang i deres blide strømme, at vindene spillede på hyrdefløjte, når de blæste i fyrretræerne, at æblerne faldt til jorden fulde af elskov, og at solen i sin søgen efter skønhed klædte alle nøgne. Alt dette gjorde Dafnis¹⁾ så hed, at han steg ned i floderne; snart badede han, snart fangede han også fisk i flodens hvirvler; ofte drak han tillige af floden for at slukke sin indre brand...

I middagsheden blev de et bytte for hinandens øjne. For når Chloe²⁾ så Dafnis nøgen, blev hun betaget af hans fuldkomne skønhed, og hun smeltede hen, da hun ikke kunne finde det mindste at udsætte på ham. Og når han så hende iført hjorteskind og fyrrekrans række ham drikkeskålen, troede han, at han så en af nymferne i grotten. ... En gang kastede de æbler³⁾ efter hinanden og pyntede hinandens hoveder, medens de satte hinandens hår. Hun sammenlignede hans hår med myrter, for det var sort, men han hendes ansigt med et æble, fordi det var lyst og rødmende.

Han lærte hende også at spille på hyrdefløjte; men når hun begyndte at blæse, greb han fløjten for selv at lade sine læber løbe hen over rørene; det så ud som om han underviste hende, når hun spillede forkert, men i virkeligheden brugte han fløjten til at kysse Chloe.

Medens han spillede fløjte i middagsheden, og fårene dasede i skyggen, faldt Chloe i søvn, uden at han mærkede det. Da Dafnis opdagede det, lagde han fløjten til side og betragtede hele hendes skikkelse uden at kunne blive mæt, for der var intet, der holdt ham tilbage; samtidig hviskede han ganske sagte for sig selv: "Hvilke sovende øjne! Hvilken ånde fra hendes mund! Sådan dufter hverken æbler eller buske. Men jeg frygter at kysse hende. Et kys bider i hjertet, og som ny honning⁴⁾ gør det gal. Jeg tøver også af frygt for at vække hende. ..."

Medens han hviskede dette, gemte en cikade på flugt for en jagende svale sig ved Khloes bryst; svalen fulgte efter uden at kunne fange cikaden, men under forfølgelsen kom den så nær, at dens vinger strejfede Khloes kinder. Da hun ikke vidste, hvad der var sket, vågnede hun med et sæt og udstødte et højt skrig. Synet af svalen, der stadig fløj rundt i nærheden, og Dafnis, der lo ad hendes angst, fik hende dog til at opgive frygten, og hun gned sine øjne, der endnu ville sove. Så sang cikaden fra hendes bryst ganske som et menneske, der takker for sin redning. Igen udstødte Chloe et højt skrig, og Dafnis lo; han benyttede lejligheden til at føre begge sine hænder ned på hendes bryst, hvor han fangede den kærkomne cikade, der ikke engang tav stille i hans højre hånd. Chloe blev glad ved synet, tog cikaden, kyssede den og satte den, medens den stadig sang, tilbage på sit bryst.

---

1. Dafnis er et hyrdenavn, dannet af δάφνη, laurbær.

2. Chloe er et hyrdindenavn, dannet af χλόη, grøn spire.

3. Æblet er kærlighedens frugt; at kaste æbler til hinanden er en måde at erklære sin kærlighed på.

4. Nogle blomster giver en honning, der som ny har euforiserende virkning.

LONGOS: DAFNIS OG CHLOE

Opgaver:

Tallene i parentes henviser til linjerne i den græske tekst.

A. Analyseopgaver

Begge skal besvares.

1. Find følgende former: ἔτους (1), ἐπελθοῦσης (9), ἐνέπιπτε (10) og καταθέμενος (20). Bestem formen, herunder ordklassen, og anfør opslagsordet.
2. Giv en syntaktisk analyse af helsætningen: Συρίπτοντος δὲ αὐτοῦ μεσημβρινὸν καὶ τῶν ποιμνίων σκιαζομένων ἔλαθεν ἡ Χλόη κατανυστάξασα. (19-20).

B. Oversættelsesopgaver

Begge skal besvares.

1. Giv en mere ordret oversættelse (kontroloversættelse) af stykket: ' Ἐν τοιοῦτοις ὄντος αὐτοῦ λόγοις τέτιξ φεύγων χελιδόνα θηράσαι θέλουσαν κατέπεσεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Χλόης' (26-27).
2. Gør i det samme tekststykke rede for,
  - a) hvilke græske ord der er gengivet med "Medens han hviskede dette".
  - b) hvorledes τέτιξ φεύγων χελιδόνα θηράσαι θέλουσαν κατέπεσεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Χλόης er gengivet i den danske oversættelse, og hvilke forskelle der er mellem den græske tekst (τέτιξ φεύγων χελιδόνα θηράσαι θέλουσαν κατέπεσεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Χλόης) og den danske oversættelse.

C. Fortolkningsopgaver

Besvar spørgsmål 1 og 2 og ét af øvrige, i alt tre. Svarene nummereres.

1. Hvorledes skildres Dafnis og Chloe og deres forhold i foreliggende tekstuddrag? Gør i den forbindelse rede for, hvorledes naturen indgår som et væsentligt element i skildringen af de to unge hyrder.
2. Beskriv figur 1 og giv i den forbindelse en datering samt en analyse af motivet. Gør derefter rede for figur 2 og for det, som figur 1 og 2 har tilfælles, og det, som adskiller, både hvad angår motivets mytiske baggrund og dets kunstneriske udførelse.
3. Gør med udgangspunkt i hele første bog af Longos' hyrderoman om Dafnis og Chloe⁵ rede for nogle af de elementer og stiltræk, som karakteriserer romanen. Overvej i den forbindelse det realistiske eller utopiske i skildringen af livet som hyrde og hyrdinde på øen Lesbos.
4. Gør rede for en eller flere græske naturguddomme (f.eks. satyrer, nymfer eller Pan).⁶
5. Giv et eller flere eksempler på, hvorledes græske myter og / eller græske litterære genrer blev benyttet af en romersk forfatter, f.eks. Horats, Vergil eller Ovid.
6. Find 2 skulpturer / malerier på nettet med motiver fra antik digtning og mytologi fra to forskellige af følgende perioder: renæssance, barok, rokoko eller klassicisme. Beskriv de valgte kunstværker med henblik på at indkredse nogle karakteristika ved hver af de valgte perioders kunst og deres brug af antikken.

BJ / 20. februar 2008

---

5. Longos, *Dafnis og Chloe*, Oversat af A. Kragelund, genoptrykt på forlaget Skovlænge 1990.

6. Der er god hjælp at hente i Leo Hjortsø, *Græske guder og helte*, Politikens Forlag 1971.

Figur 1. Artemis dræber Aktaion. Græsk keramik, højde 37 cm og diameter 42,5 cm. Museum of Fine Arts, Boston.

Figur 2. Diana (Artemis) og Aktaion af Giuseppe Cesari (1568-1640). Oliemaleri på kobberplade, 50 x 69 cm, udført i årene 1603-06. Museum of Fine Arts, Budapest.